

2591
BUDAPEST

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

Бр. 8, година VIII, 31 октомври 2002 г. Будапеща, Унгария

“Мартеница” на 20 години

В БРОЯ ЧЕТЕТЕ:

*Резултати от
изборите*

Среца с Антал Хейзер

*Писмо на Симеон
Саксбургготски*

*Вести от
самоуправленията*

Културни новини

*“Мартеница”
на 20 години*

*Средновековната
българска икона*

Уважаеми Читателю!

Изборите за български малцинствени самоуправления на 20 октомври 2002 г. отминаха. Резултатите са известни, не желая да ги коментирам, смятам го за излишно. Всичко беше в рамките на избирателния закон, резултатът е такъв какъвто е, не може да се промени, пък и никой няма такова намерение. Волята на избирателя, на болшинството, е свещена. Това са правилата на демокрацията. И всеки е длъжен да им се подчини. Но тези избори, и по-точно издигането на кандидатурите за членове на местните български самоуправления, пораждат у мене някои странни и тревожни мисли, които съвсем не ми звучат оптимистично по отношение бъдещето на българската общност в Унгария. И не знам защо, но в паметта ми възкръсва едно вълнуващо всеки българин (да се надявам!) стихотворение на Иван Вазов – “Аз съм българче”. Ще Ви цитирам по памет, уважаеми Читателю, един куплет от него:

*“Аз съм българче. Обичам
нашите планини зелени,
българин да се наричам
първа радост е за мене.”*

Някои хора от Дружеството на българите в Унгария обаче твърде много са се “въодушевили” от това стихотворение на народния ни поет. (навярно не са го забравили от прекараните години в българското училище) та са дали препоръки на не десетки кандидати не-българи, за да участват под името “българи” в изборите за членове на местните български самоуправления, вместо да подкрепят кандидатурите на онези наши сънародници, доказали своята преданост и съпричастност към съдбата на българската общност в Унгария и способни да работят за запазване на българската национална самобитност. Даже понякога броят на тези кандидати надхвърля броя на българите, живеещи в самото селище! Дето казват унгарците, толкова се засилили да възседнат коня, че са паднали от другата му страна. Веднага трябва да отбележа обаче, че избирателният закон не забранява това. Но има и един друг закон, който не се поддава на административни разпоредби и който е с общочовешка, всемирна валидност. Това е така наречения нравствен закон, част от който е и чувството за национална принадлежност, любовта към родината, обичанте, вярата, езика – все добродетели, чиито използване като разменна монета винаги се е смятало и се смята за грубо нарушаване на неписаните норми на този закон. И устояването им, даже с цената на живота, е засвидетелствано толкова много пъти в българската история. Българските градинари в Унгария също са ни оставили прекрасни примери на силно изявиени национални чувства. Но изглежда, че за някои хора този нравствен кодекс не е валиден и за постигането на свои лични амбиции са готови да пожертват тези добродетели, да пожертват верността и привързаността си към националната си общност, достойнството си на българи в Унгария. И това го прави една българска организация, пазила националния ни дух, традиции и култура в продължение на повече от осемдесет години! “И тъжно и срамно”, както е казал поетът. Или тя вече е престанала да бъде това и се е превърнала за някои хора в средство за постигане на техните лични цели и стремежи? Затова ли сред кандидатите имаше толкова хора не-българи с препоръка на ДБУ, не принадлежащи към нашата общност, хора, които изиграха за някои ролята на трамплин към самоуправленията? Боя се, че в момента, не съм далеч от истината. А що се отнася до целите и стремежите на някои хора, уважаеми Читателю, ще Ви спестя време да ги разяснявам. Надявам се, че се досещате за какво става въпрос.

Но да се върна към две строфи от стихотворението на дядо Вазов “Аз съм българче”, които не зная защо, но напоследък не излизат от паметта ми ине ми дават покой: “българин да се наричам/първа радост е за мене”. С болка бих само добавил – дано да не е последна!

Димитър Цуцуманов

Преброяване на населението през 2001 г.

В края на м.юли бяха обнародвани официалните данни от преброяването на населението от гледна точка на националната принадлежност.

В издадения четвърти том на Централната статистическа служба, посветен изцяло на етническите малцинства на територията на Унгария, се прави подробен анализ на данните, получени на четирите въпроса, засягащи етническата принадлежност, привързаността към културните ценности и традиции, майчиния език и неговото използване в семейството или обкръжението. Важно е да се знае, че анкетиранияте не са били задължени да отговарят на тези въпроси, то е на доброволни начала и е анонимно.

Два от въпросите се считат за традиционни в анкетите на унгарските преброявания, защото въпросът за майчиния език фигурира от 1880 година, а за националността – от 1941 година.

Не е нов и въпросът, свързан с религиозна принадлежност на населението, тъй като той е част от анкетите за периода 1870–1949 г.

През 1998 г. Статистическата служба на Европейския съюз и Европейската икономическа комисия на ООН направиха предложение за включване на този въпрос в статистическите анкети, което е в синхрон с изискванията на основните документи на общността и европейската интеграционна политика.

Благодарение на направената пропаганда от страна на статистическата служба и републиканските и местни самоуправления на малцинствата 94-96% от населението е отговорило на въпросите за националната принадлежност. Резултатите от тях допълват тенденциите от предходните преброявания.

Интересно е да се проследят данните за българското малцинство.

1358 души са заявили своята българска националност в Унгария,

1299 са обявили българския език за майчин (при преброяването през 1990 г. те са 1370 души),

1693 са заявили привързаност към българските културни ценности и традиции,

1118 използват български език в семейна и приятелска среда,

508 души са определили българската православна вяра за свое вероизповедание.

В тома на Унгарската статистическа служба ще намерим данни за териториалното разпределение на малцинствата, включително и на българското. Общо в 330 населени места в Унгария има българско присъствие (на стр. 10).

На 14–15 октомври 2002 г. президентът на Република Унгария Ференц Мадл направи държавно посещение в Република България

Сътрудничеството в политическата, икономическата и културната сфера между България и Унгария обсъдиха Георги Първанов и Ференц Мадл

Изграждането на втори мост на река Дунав, рехабилитацията на дунавските български пристанища и по-специално на пристанището в Лом, изграждането на европейски коридор номер 4 и разширяването на взаимните инвестиции – това са пресечните точки на българския и унгарски интерес при по-нататъшното двустранно икономическо сътрудничество, стана известно на пресконференцията след среща на президентите Георги Първанов и Ференц Мадл.

Унгарската страна проявява интерес към изграждането на втори мост на река Дунав в района на Видин-Калафат и към строителството на обекти, минаващи през територията на България, каза Георги Първанов. Според него перспективно е и сътрудничеството в изграждането на коридор номер 4. По думите му има добра база за инвестиции и в машиностроенето, електрониката и др. отрасли, към които Унгария проявява интерес.

Обща е волята за актуализиране на договорно-правната база, регламентираща сътрудничеството между двете страни, каза президентът Първанов. Като доказателство за това той посочи програмата за сътрудничество между министерствата на образованието на България и Унгария за периода 2002–2004 година, подписана от министъра на образованието Владимир Атанасов и заместник-държавния секретар в министерството на образованието на Унгария Бела Манг.

Подготвя се подновяване на спогодбите за сътрудничество в туризма, във въздухоплаването, в далекосъобщенията, както и за взаимно признаване на сертификатите, каза президентът Георги Първанов.

За мен е много важна изразената воля за подготовка на нов договор, който ще замени остарелия Договор за приятелство и сътрудничест-

во от 1969 година, каза той. Президентът Мадл също откри необходимостта от подновяване на редица договори между двете страни. Обсъдихме много въпроси, свързани с икономиката и имаме съгласие за стъпките, които трябва да бъдат направени в това отношение, каза той.

Президентът Мадл изрази унгарската подкрепа за евроатлантическата интеграция на България. Ние смятаме, че е много важно България да стане член на НАТО, каза той.

По думите му унгарската страна, която е по-напред в процеса на преговори за членство в ЕС, ще направи всичко, за да сподели с България своя опит в евроинтеграцията. Според унгарския президент с годишните доклади на Европейската комисия е настъпил обрат в позицията и сега е ясно, че след десетте страни кандидатки, България и Румъния ще бъдат следващите членове на ЕС.

Президентът Първанов благодари на унгарския президент за позитивното и толерантно отношение към българското малцинство в Унгария. По-късно двамата президенти присъстваха на бизнесфорум с участието на представители на деловите кръгове на двете страни.

Българските институции ще подкрепят всяка инвестиция в България, каза Георги Първанов пред българско-унгарски бизнес форум

Българските институции ще подкрепят последователно всяка инвестиция в България. В това увери президентът Георги Първанов вчера участниците в българско-унгарски бизнес форум, в който участваха 35 представители на унгарски и 30 на български фирми. Унгарските предприемачи са у нас с бизнесделегация, която придружава президента на Унгария Ференц Мадл.

Активният политически диалог между България и Унгария в последните години се отразява плодотворно и на икономическите отношения, каза Георги Първанов.

Според него, въпреки ръста в търговията, стокообменът от 113 млн долара е под възможностите на двете страни.

Той каза, че има широко поле за взаимодействие в строителството, машиностроенето, електрониката, лозарството и винарството и туризма, където има ръст от около 30 процента на унгарски туристи.

Президентът Първанов откри предимствата на България за чуждия бизнес – политическа, икономическа и финансова стабилност, благоприятно геополитическо положение, добри транспортни връзки, добра законова база за чуждите инвестиции, подкрепа на държавата за развитието на бизнеса.

Унгарската бизнесделегация включва представители на фирми, специализирани в производството на метални и стоманени изделия, електроника, строителни материали, технически уреди, професионални измервателни уреди, лекарства и други.

В сравнение с 2000 година, през 2001 г., износет на България за Унгария е нарастнал с около 4,5 милиона долара. За 2001 г. вносът за България е нарастнал с около 4,5 милиона долара спрямо 2000 г.

През 2001 г. Унгария е инвестирала около 1,8 млн. долара у нас, което я нарежда на 20 място в общата статистика.

Унгария е убедена, че България ще бъде поканена в НАТО според унгарския президент Ференц Мадл

Убедени сме, че България ще бъде поканена в НАТО. Унгария подкрепя България за членство в пакта. Това каза унгарският президент Ференц Мадл след срещата си с председателя на Народното събрание Огнян Герджиков.

Отношенията между България и Унгария, общите евроатлантически цели на двете страни, промените в конституциите, свързани с бъдещото им членство в Европейския съюз (ЕС), са сред темите на разговорите, съобщи Огнян Герджиков.

Унгарският президент изтъкна необходимостта от консенсус при промяна на конституцията. За да се постигне успех при присъединяването към ЕС, всички политически партии трябва да си подадат

ръка и да вървят заедно, каза Мадл.

Пълната подкрепа на Унгария за членство в НАТО е била изразено от унгарския президент и при срещата му с Комисията по външна

политика, отбрана и сигурност, съобщи председателят ѝ Станимир Илчев.

Ференц Мадл разговаря и с членовете на парламентарната комисия по европейска интеграция.

Интервю с българския посланик в Унгария Светлозар Панов на страниците на в. "Непсабадшаг"

Във връзка с официалното посещение на президента на Унгария Ференц Мадл в България, най-тиражният унгарски ежедневник "Непсабадшаг" от 14 октомври 2002 г., помества на страница трета интервю с българския посланик в Будапеща Светлозар Панов. Материалът е придружен със снимка на посланик Панов.

Заглавието на статията е **"БЪЛГАРИЯ ЩЕ ПОЛУЧИ ДВЕ ПОКАНИ"**.

В материала е отбелязано:

"През есента на 2002 г. България ще получи две важни покани. На срещата на върха на НАТО през ноември в Прага - заедно с още шест страни, България очаква да бъде поканена в Атлантическия съюз. В публикувания миналата седмица доклад на Европейския съюз, за страната е посочена 2007 г. като срок за присъединение към ЕС." След официалната покана, отправена през ноември, България може да стане пълноправен член на пакта за кратък период от време. Подобно на Унгария, и България ще принад-

лежи към южното крило на НАТО. До получаването на пълноправно членство, България активно ще участва в дейността на Съюза. Осеммилионната държава е важна не само заради нейното геополитическо положение. За отправяне на поканата е допринесла и унгарската подкрепа, както и съгласието и поддръжката на двете съседни натовски страни - Гърция и Турция. "По време на югославската криза и с участието си в международната борба срещу тероризма, страната ни доказва, че на нея може да се разчита" Според г-н Панов, последващото ратифициране ще бъде сравнително бърз процес, тъй като според българската конституция не е необходим референдум за членството в НАТО.

"Влизането в Атлантическия съюз ще е свързано с разноски, но цената на сигурността си струва и трябва да се заплати. Надяваме се, членството да доведе и инвестиции от чужбина." По присъединяването към ЕС: "През 90-те години бурите в българския вътрешнополитически живот и югославските войни

попречиха на ускоряването на преговорите. Въпреки това вече са закрити 22 глави. По време на сегашното председателство на Дания, както и на следващото на Гърция и на Италия се очаква приключването на преговорите за присъединяване". Според посланика, присъединяването на страната към ЕС ще стане през януари 2007 г.

В коментара си за посещението на президента Ференц Мадл в България, вестникът отбелязва, че унгаро-българските двустранни отношения са безпроблемни, но има какво да се прави за подобряването им. По време на посещението ще бъде подписана Спогодба в областта на образованието. Според посланик Панов, има възможности за активизиране на икономическите връзки. Като един от най-важните въпроси той определя за връщането на унгарските туристи в България. В тази връзка Посланикът отбелязва, че приватизацията на черноморските и зимните курорти още не е завършила. България разчита и на засилване на унгарските инвестиции в областта на туризма в страната.

Нова инициатива на Европейския парламент за проучване на обществените нагласи към разширяването на Европейския съюз стартира в Интернет. Тя цели проучване на мнението както в страните-членки, така и в страните-кандидатки.

Въпросникът се намира на адрес <http://europoll.ibicenter.net/>, като може да бъде достигнат и през официалния Интернет портал на Европейския съюз - <http://www.europa.eu.int>, а също и през страницата на Европейския парламент - <http://www.europarl.eu.int>.

Инициативата на Европейския парламент позволява на всички български граждани да изразят мнението си чрез участие в анкетата.

ВЕСТИ ОТ САМОУПРАВЛЕНИЯТА

Среща с Антал Хейзер, председател на Агенцията за национални и етнически малцинства в Унгария

На 16 октомври на посещение в Българското републиканско самоуправление беше Антал Хейзер. На среща с членовете на самоуправлението председателят Димитър Цуцуманов запозна унгарския гост с дейността на самоуправлението и го информира за предизборната обстановка в българската общност. Антал Хейзер отговори на поставените му въпроси, които главно бяха свързани с предстоящите избори, като направи и някои разяснения относно тях. Той направи анализ на създалата се ситуация за кандидатирането на много унгарски граждани, не принадлежащи към дадените малцинства, за техни представители в предстоящите избори. От името на Агенцията за национални и етнически малцинства Антал Хейзер ги призова своевременно да оттеглят своите кандидатури, да не пречат на чистотата на изборите и да дадат възможност на истинските представители на малцинствата да създадат свои структури. В срещата участва сътрудничката на Агенцията Силвия Киш, бившият председател Тошо Дончев и българският свещеник в Будапеща Стефан Мамаков.

Нов референт на българското малцинство в Агенцията за национални и етнически малцинства

От 1 септември 2002 г. със заповед на председателя на Агенцията за национални и етнически малцинства Антал Хейзер Силвия Киш е назначена за референт по въпросите на българското и украинското малцинство. През 1991г. Силвия Киш завършва успешно Българо-унгарското училище "Христо Ботев" – Будапеща. След приеждането и в будапещенския университет "Лоранд

Йотвиош", специалност българска филология, тя замислява за една година за България. Още студентка активно участва в живота на българската общност в Унгария, през 1994 г. започва работа в Българо-унгарското училище като се занимава с организацията и преподаването на български език в подготовителната паралелка на гимназията. След отличното завършване на университета през 1996 г. продължава да работи в българското училище и е определена за класен ръководител на подготовителния клас на гимназията. От началото на 1998 г. е секретар на Столичното българско самоуправление, а от октомври същата година заема длъжността завеждащ секретариат на председателя на Агенцията за национални и етнически малцинства. Семейна е с е майка на две деца.

ДАР ЗА БЪЛГАРСКИЯ ПРАВОСЛАВЕН ХРАМ В БУДАПЕЩА

Българското самоуправление в XI столичен район направи ценен подарък на българския храм в Будапеща – три свещника, един от бронз и два от ковано желязо, изработени от художника-приложник Антони Дончев, член на самоуправлението. На 22 септември, пред много богомолци, след неделната литургия, председателят на самоуправлението в XI район Илия Маринов предаде свещниците на отец Стефан Мамаков, който извърши и тяхното освещаване.

Пейч

Във връзка с края на мандата в началото на м. октомври кметството на град Пейч покани петдесет видни представители на интелигенцията и обществения живот в града на тържествено събрание. В тържеството участваха и председателите и членовете на местните малцинствени самоуправления, между които и на българското. Кметът на град Пейч Ласло Толер връчи на председателя на българското малцинствено самоуправление в Пейч Йордан Бонев високото отличие на града – паметен знак, придружен с луксозното факсимиле издание на императорската заповед за правата на града от 1788 г., за постиженията му в популяризиране на българската култура и обичаи сред унгарското общество.

Будапеща XXI район

На тържество в кметството на Чепел, в присъствието на много служители, граждани, представители на местните малцинствени самоуправления, кметът на XXI район Михай Тот отличи с грамота председателя на българското самоуправление в района Владимир Енчев в знак на признание и с благодарност за четиригодишната успешна работа на самоуправлението с членове д-р Вазул Мангов, Димитър Главанов, Ангел Симеонов и Данчо Мусев за съхраняване на българските обичаи и традиции и тяхното популяризиране в проявите на кметството на Чепел.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БЪЛГАРСКАТА ОБЩНОСТ

Препоръчителна
организация

Препоръчителна
организация

БУДАПЕЩА, I. квартал

1. Пламен Ценов (<i>Cenov Plamen</i>)	Независим
2. Маргарета П. Джонгова (<i>Dzsongova P. Margareta</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Др. Атила Дудаш (<i>Dr. Dudás Attila</i>)	Независим
4. Лаура Банфалви (<i>Bánfalvi Laura</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Александър Лицов (<i>Liczov Alexander</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, III. квартал

1. Иван Караилюв (<i>Karailiev Iván</i>)	Дружество на българите в Унгария
2. Ради А. Радев (<i>Radev Atanaszov Radi</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Иванка Караилюва (<i>Karailieva Ivánka</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Тодорка М. Удварева (<i>Udvareva Marinova Todorka</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Иван И. Удварев (<i>Udvarev Ivanov Iván</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, IV. квартал

1. Борис И. Байчев (<i>Bajcsev Borisz Iván</i>)	Независим
2. Др. Данчо Д. Мусев (<i>Dr. Muszev Dimitrov Dancso</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Слатенине Снежанка Байчева (<i>Szlatényiné Bajcseva Szezsanka</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Димитър Танев (<i>Tanev Dimiter</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Мариана Яламова (<i>Jalamova Mariann</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, V. квартал

1. Жолт Дороги (<i>Dorogi Zsolt</i>)	Независим
2. Емьоке Барадлаи (<i>Baradlai Emőke</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Росен Чернев (<i>Csernev Roszen</i>)	Независим
4. Драгета Белошинова (<i>Belosinov Dragetta</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Георгина Чара (<i>Csara Georgina</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, VI. квартал

1. Янош Байчев (<i>Bajcsev János</i>)	Дружество на българите в Унгария
2. Иван Цочев Иванов (<i>Ivanov Cocsev Iván</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Ангел Грозданов (<i>Grozdanov Angel</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Денка Колева Иванова (<i>Ivanova Koleva Denka</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Габор Генчев (<i>Gencsev Gábor</i>)	Независим

БУДАПЕЩА, VII. квартал

1. Матей Й. Тодоранов (<i>Todoranov Joncsev Matej</i>)	Независим
2. Петър Киров (<i>Kirov Péter</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Владимир Кирков (<i>Kirkov Vladimir</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Лайош Шаламон (<i>Salamon Lajos</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Николета Каназирева (<i>Kanazirev Nikoletta</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, VIII. квартал

1. Милка Байчева (<i>Bajcsev Milka</i>)	Дружество на българите в Унгария
2. Гизела Юлиана Калицов (<i>Kalicov Gizella Julianna</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Юдит Мария Хегедюш (<i>Hegedűs Judit Mária</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Петър Генов (<i>Genov Péter</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Любомир М. Желязков (<i>Zseljazkov Mitjev Ljubomir</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, IX. квартал

1. Владимир Калицов (<i>Kalicov Vladimir</i>)	Дружество на българите в Унгария
2. Петър П. Петров (<i>Petkov Petkov Péter</i>)	Независим
3. Ливия Генова (<i>Genov Livia</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Жолт Чаба Давид (<i>Dávid Csaba Zsolt</i>)	Независим
5. Калицов Ризов Тодорнъе (<i>Kalicov-Rizov Tódorné</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XI. квартал

1. Илия К. Маринов (<i>Marinov Krasztev Ilija</i>)	Независим
2. Антони Дончев (<i>Doncsev Antoni</i>)	Независим
3. Антон Бонев (<i>Bonev Anton</i>)	Независим
4. Харгитаи Габорне (<i>Hargitai Gáborné</i>)	Независим
5. Дьордь Добрев (<i>Dobreff György</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XII. квартал

1. Адриана Пападопулос (<i>Papadopulosz Adriana</i>)	Независим
2. Зафир Гета Гиуриато (<i>Getta-Giuriato Zafir</i>)	Дружество на българите в Унгария
3. Габор Мондович (<i>Mondovics Gábor</i>)	Дружество на българите в Унгария
4. Димитър Куцаров (<i>Kucarov Dimiter</i>)	Дружество на българите в Унгария
5. Едит Куцарова (<i>Kucarov Edit</i>)	Дружество на българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XIII. квартал

1. Ангел Иванов
(<i>Ivanov Angel</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Нора Веса Симеонова
(<i>Simeonov Nóra Vesza</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Чаба Варга
(<i>Varga Csaba</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Едит Баркович (<i>Barkovics Edit</i>)	Независим
5. Жанет Варга
(<i>Varga Zsanett</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XIV. квартал

1. Емил Иванов
(<i>Ivanov Emil</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Моника Тютюнкова
(<i>Tutyunkova Mónika</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Дьордь Ченки (<i>Csenki György</i>)	Независим
4. Илия Караилюев
(<i>Karailiev Illés</i>)	Дружество на
българите в Унгария
5. Светла Кьосева
(<i>Kjoszeva Svetla</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XV. квартал

1. Маргит Балог
(<i>Balogh Margit</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Чила Илона Фьолдеси
(<i>Földessy Csilla Ilona</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Габриела Хаджикостова
(<i>Hadjikosztova Gabriella</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Нора Матяшовски
(<i>Matyasovszky Nóra</i>)	Независим
5. Пал Гуя
(<i>Gulya Pál</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XVI. квартал

1. Никола Й. Тодоранов
(<i>Jancsó-Todoranov Nikola</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Карой Караилюев
(<i>Karailiev Károly</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Норберт Варо
(<i>Varró Norbert</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Иштван Ямбор (<i>Jámbor István</i>)	Независим
5. Опиене Францис Аугустине
(<i>Opyene Francis Augustinné</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XVII. квартал

1. Др. Снежка Здравкова
(<i>Dr. Zdravkova Snezska</i>)	Независим
2. Виолета Фратер (<i>Fráter Violetta</i>)	Независим
3. Красимира Гаджожкова
(<i>Gadzsoкова Kraszimira</i>)	Независим
4. Иван Д. Каназирев
(<i>Kanazirev Dávid Iván</i>)	Независим
5. Маине Паулина Бумбовска
(<i>Mályiné Bumbovszka Paulina</i>)	Независим

БУДАПЕЩА, XVIII. квартал

1. Йордан С. Бебревски
(<i>Bebrevszky Sztojanov Jordán</i>)	Независим
2. Валентин Цуцуманов
(<i>Czuczumanov Valentin</i>)	Независим

3. Иван Г. Царвуджиев
(<i>Carvuldzsiev Georgiev Iván</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Андраш Минков
(<i>Minkov András</i>)	Независим
5. Марин Х. Цанов
(<i>Canov Hrisztov Marin</i>)	Независим

БУДАПЕЩА, XIX. квартал

1. Кристиан Й. Тютюнков
(<i>Tütüinkov Jordanov Krisztián</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Йордан Х. Тютюнков
(<i>Tütüinkov-Hrisztov Jordán</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Адриан Цуцуманов
(<i>Czuczumanov Adrián</i>)	Независим
4. Кристина Б. Хаджипеткова
(<i>Hadjsipetkova Boriszova Krisztina</i>)	Дружество на
българите в Унгария
5. Моника Хаджипеткова
(<i>Hadjsipetkova Mónika</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XX. квартал

1. Габриела М. Попова
(<i>Popova Marinova Gabriella</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Диана Точева (<i>Tocsev Diána</i>)	Независим
3. Иван Точев (<i>Tocsev Iván</i>)	Независим
4. Димитър Цуцуманов
(<i>Czuczumanov Dimiter</i>)	Независим
5. Норберт Енчев (<i>Encsev Norbert</i>)	Независим

БУДАПЕЩА, XXI. квартал

1. Др. Вазул Мангов
(<i>Dr. Mangoff Vazul</i>)	Независим
2. Владимир Енчев
(<i>Encsev Vladimir</i>)	Независим
3. Михайл Главанов
(<i>Glavanovi Mihály</i>)	Независим
4. Шандор Бьосе (<i>Bösze Sándor</i>)	Независим
5. Цвятко Йоргов
(<i>Jorgov Cvyjatko</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XXII. квартал

1. Д-р. Тошо Дончев
(<i>Dr. Doncsev Toso</i>)	Независим
2. Алекси П. Андонов
(<i>Andonov Alekszi Petrov</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Д-р. Иван Роберт Ангелус
(<i>Dr. Angelusz Iván Róbert</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Петър Бочков (<i>Bocskov Péter</i>)	Независим
5. Христо Х. Дачев
(<i>Dacsev Hrisztov Hrisztó</i>)	Дружество на
българите в Унгария

БУДАПЕЩА, XXIII. квартал

1. Йожеф Клементи
(<i>Klementi József</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Золтан Шейем
(<i>Selyem Zoltán</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Дьордь Такач
(<i>Takács György</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Ерика Силадьи
(<i>Szilágyi Erika</i>)	Дружество на
българите в Унгария
5. Симеон Варга
(<i>Varga Simeon</i>)	Дружество на
българите в Унгария

ХАЛАСТЕЛЕК

1. Никола Кушев (<i>Kusev Nikola</i>)	Независим
2. Гардев Шишманов Канчоне
(<i>Gardev Sismanov Kancsoné</i>)	Независим
3. Попгеоргиев Ноколане
(<i>Popgeorgiev Nikoláné</i>)	Независим
4. Петър Кушев (<i>Kusev Péter</i>)	Независим
5. Вероника Владова
(<i>Vladov Veronika</i>)	Дружество на
българите в Унгария

ДУНАХАРАСТИ

1. Петър Байчев (<i>Bajcsev Péter</i>)	Независим
2. Мария Симеонова
(<i>Szimeonova Mária</i>)	Независим
3. Енчо П. Байчев
(<i>Bajcsev Petrov Encsó</i>)	Независим
4. Милан Кирилов (<i>Kirilov Milán</i>)	Независим
5. Тамаш Каранедев
(<i>Karanedev Tamás</i>)	Независим

СИГЕТСЕНТМИКЛОШ

1. Милан Киров
(<i>Kirov Milan</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Боянка В. Джонгова
(<i>Dzsongova Vaszileva Bojanka</i>)	Независим
3. Здравко Джонгов
(<i>Dzsongov Zdravko</i>)	Независим
4. Веселин П. Владов
(<i>Vladov Petkov Veszelin</i>)	Дружество на
българите в Унгария
5. Иванка И. Владова
(<i>Vladova Ivanova Ivanka</i>)	Дружество на
българите в Унгария

ШОПРОН

1. Д-р. Михай Димитър Иринков
(<i>Dr. Irinkov Dimiter Mihály</i>)	Дружество на
българите в Унгария
2. Ерньо Кондор
(<i>Kondor Ernő</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Д-р. Иринковне Силвия Фодор
(<i>Dr. Irinkovné Fodor Szilvia</i>)	Дружество на
българите в Унгария
4. Золтан Ференц Варга
(<i>Varga Ferenc Zoltán</i>)	Дружество на
българите в Унгария
5. Виктор Имре Рабенщайнер
(<i>Rábensteiner Viktor Imre</i>)	Дружество на
българите в Унгария

ВЕСПРЕМ

1. Дюла Моор (<i>Moór Gyula</i>)	Независим
2. Христина Моор (<i>Moór Hrisztina</i>)	Независим
3. Димитър Павлов (<i>Pavlov Dimitar</i>)	Независим
4. Ефтим Донеv (<i>Donev Eftim</i>)	Независим
5. Павловне Едит Надь
(<i>Pavlovné Nagy Edit</i>)	Независим

ПЕЙЧ

1. Йордан Бонев (<i>Bonev Jordán</i>)	Независим
2. Илия Т. Атанасов
(<i>Atanazov Ilija Todorov</i>)	Независим
3. Часар Яношне (<i>Császár Jánosné</i>)	Независим
4. Йорданов Иштван Ласлоне
(<i>Jordanov István Lászlóné</i>)	Независим
5. Папне Елза Д. Бичева
(<i>Pappné Bicseva Elza Dimitrova</i>)	Независим

МИШКОЛЦ

1. Др. Мария Николаева
(<i>Dr. Nikolaeva Marija</i>)	Независим
2. Янош И. Вълчев
(<i>Valcsev-Ivanov János</i>)	Независим
3. Байчев Данчо Белане
(<i>Bajcsev-Dancsó Béliáné</i>)	Независим
4. Коста Н. Ганчев
(<i>Gancsev Nikolov Koszta</i>)	Независим
5. Бартане Донка Бонева
(<i>Bartáné Boneva Donka</i>)	Независим

ФЕЛШЪЖОЛЦА

1. Гугов Дончев Николане
(<i>Gugov Doncsev Nikolainé</i>)	Независим
2. Стойчо Ангелов (<i>Sztojcsó Angelov</i>)	Независим
3. Молнар Атилане (<i>Molnár Attiláné</i>)	Независим
4. Майор Адамне (<i>Major Ádámné</i>)	Независим
5. Ева Пуклуш (<i>Puklus Éva</i>)	Независим

ДЕБРЕЦЕН

1. Шашне Нели Мишколци
(<i>Sasné Miskolczi Nelli</i>)	Независим
2. Иштван Делеф (<i>Deleff István</i>)	Дружество на
българите в Унгария
3. Петър Таньи (<i>Tanyi Péter</i>)	Независим
4. Димитранка Д. Мишколци
(<i>Miskolczi Dimitranka Dimitrova</i>)	Независим
5. Сидеров Борисов Димитърне
(<i>Sziderov Boriszov Dimitrné</i>)	Независим

Проведените на 20 октомври избори за местна власт и малцинствени самоуправления в Унгария преминаха при добра организация, с незначителен брой нарушения и при голяма активност (около 50%) на населението. Официалните резултати са вече налични:

В повечето от окръжните градове както за кметове, така и за представители в местните управи печелят кандидатите на Унгарската социалистическа партия и Съюза на свободните демократи.

Главен кмет на Будапеща е Габор Демски (с подкрепата на Съюза на свободните демократи), който заема този пост за четвърти път.

Малцинствени избори за общо 1870 самоуправления са проведени в 1308 селища на страната, като в резултат на това в 1273 селища те са валидни и в скоро време там ще бъдат образувани 1762 местни малцинствени структури на тринадесетте малцинства в Унгария както следва:

965 цигански, 315 немски, 106 словашки, 98 хърватски, 50 полски, 43 сръбски, 40 румънски, 31 русински, 30 български, 30 гръцки, 30 арменски, 12 украински и 12 словенски.

За представители в местните самоуправления на българското малцинство се кандидатираха 259 души, от които бяха избрани 150. Кандидатите са независими или с препоръка на Дружеството на българите в Унгария.

населено място	принадлежащи към малцинството	приобщени към българските традиции и култура	признали българския език за роден	говорят български в семейството, приятелски кръг
Будапеща, I. квартал	17	22	23	25
Будапеща, III. квартал	72	92	61	55
Будапеща, IV. квартал	30	47	30	24
Будапеща, V. квартал	25	29	24	22
Будапеща, VI. квартал	18	20	17	15
Будапеща, VII. квартал	33	46	32	33
Будапеща, VIII. квартал	30	38	34	26
Будапеща, IX. квартал	34	48	29	36
Будапеща, XI. квартал	76	91	79	60
Будапеща, XII. квартал	29	34	35	20
Будапеща, XIII. квартал	37	43	32	32
Будапеща, XIV. квартал	86	95	71	75
Будапеща, XV. квартал	18	23	15	12
Будапеща, XVI. квартал	26	35	31	24
Будапеща, XVII. квартал	18	21	20	21
Будапеща, XVIII. квартал	38	38	30	26
Будапеща, XIX. квартал	19	26	21	17
Будапеща, XX. квартал	26	24	26	19
Будапеща, XXI. квартал	64	75	61	53
Будапеща, XXII. квартал	17	23	18	13
Будапеща, XXIII. квартал	5	8	5	3
Халастелек	50	55	53	39
Дунахарастн	10	13	10	6
Сигетсентмиклош	20	25	28	25
Пейч	36	42	29	17
Мишколц	34	44	28	15
Фелшьожолца	6	6	5	2
Шопрон	-	2	1	-
Дебрецен	15	66	12	18
Веспрейм	9	10	4	7

Недоумения...

Буквата "Б" не означаваше българска принадлежност в листата на кандидатите за българско самоуправление в седемнайсти район на Будапеща, а само възможност да бъдат използвани недостатъците на един закон. Но не биде... Откровено казано, много благодаря на нашите "благопожелатели" които организираха тези мили хора, но все пак ни оставиха една възможност и не получиха препоръката на най-старата и авторитетна българска гражданска организация в Унгария. Моите уважения към техните основатели, потомци и последователи и искрено им благодаря за дадената ни възможност. Да докажем, че и ние сме

дали нещо за авторитета на българина в нашата втора Родина Унгария. Най-малкото, родихме и отглеждаме деца, които живеят в смесени бракове и от които искаме също да чуем познатите ни строфи "Аз съм българче..." на дядо Вазов, да тропкат ръченица и да са горди, че са българи от седемнадесети район на красива Будапеща. Другарчетата им ще се научат къде е България, що е то българска роза, красиви Родопи, Рила, Пирин, че българският Петъффи е Ботев и къде Лайош Кошут се подслони след разгрома на революцията през 1848-49 г. За да продължим да се гордеем, когато ни разпознаят, когато ни поздравяват с аплодис-

менти след поднасянето на венци за 23 октомври или при културни прояви в района...

Това искам да споделя с Вас, скъпи читатели на "Български вестник", и не само на Вас, а и с всички, било те български градинари, търговци, за които и до ден днешен се говори като за работливи, скромни хора...

Иска ми се да завърша изборната история на българското самоуправление в седемнадесети район на Будапеща пак със стиха на дядо Вазов:

"Дядо Господи, прости ми
моля ти се от душа
с ум и разум надари ме,
да не мога да греша"

....

Дано Господ им прости!

Виолета Фратер

ФОКЛОРЕН СЪСТАВ "МАРТЕНИЦА" НА 20 ГОДИНИ

На 5 октомври в културния дом "МОМ" се състоя тържествения концерт "Празник" по случай 20-годишнината от създаването на танцовия състав "Мартеница". Той беше организиран под патронажа на Дьорд Мигнян, кмет на XII район на Будапеща и Димитър Цуцуманов, председател на Българското републиканско самоуправление.

В програмата участваха основатели на състава, настоящи членове, Никола Паров и неговия оркестър, Роза Банчева и оркестър "Рила", Алексей Лесички, танцов ансамбъл "Зорница" и много други музикални и танцови от България, с които "Мартеница" е работила през изминалия период. Сред бурни аплодисменти бяха представени композициите, с които "Мартеница" печели на два пъти в популярния унгарски конкурс за аматьорско изкуство "Кой какво може", които започнаха със символичното въведение на създателите и главните преподаватели на ансамбъла Лили Зафирова и Ишван Силваши, танцовите сюити, донесли на състава големите награди на фестивалите в Палма де Майорка и в други части на света, както и различни обработки на български народни обичаи.

Разговор с основателите Лили Зафирова и Ишван Силваши и със сегашния ръководител Левенте Дели

Как се роди идеята за създаване на танцов състав за български фолклор в Унгария? Какъв беше подтикът, началото?

Лили Зафирова: Около средата на осемдесетте години на XX век в Унга-

рия започна да се оформя едно направление или по-скоро движение за възтановяване и съхраняване на танцовия фолклор, което се обединяваше в познанията на всички ни танцови къщи "танцхаз". Имаше и за български фолклор и за български танци. Появи се талантливият Никола Паров, който успя да сплоти около себе си добър оркестър. От детския танцов състав към българското училище се отдели групата на П. Мусев и В. Калицов. Имаше и много млади и ентузиазирани унгарски младежи. Съставът, който прие името "Мартеница" в началото се състоеше от 6-7 души, а по-късно се разрастна. Между тях бяха Левенте Дели, Дьонди Киш, Ференц Блументар, Раймонд Рафан, Тамаш Олай и съпругата му Мария, Чилла Фьолдеш, по-късно гъркинята Афродите и брат и, Силвия Иванни, Тимеа Надъ, Пламен Мусев, Данчо Мусев, Емил Иванов и други. Някак си щастливо съвпадение се получи, че имаше млади и енергични хора, които искаха да танцуват, имаше и оркестър, който много допринесе за успеха им и бяхме ние: аз и Ишван Силваши, които ги организирахме и обучавахме. От нищо нещо направиха, но с много работа и хъс.

Ишван Силваши: Иска ми се да допълня, че аз вече бивш фолклорен танцьор бях направил своя клуб "Коломейка", който се опитваше да запознае младите студенти от Будапеща с културното наследство на Средна и Източна Европа. Бях и сценарист на едно театрално представление ("Червено-бяло-зелено, Бяло-зелено-червено"), което пресъз-

даваше по-важните моменти от историята на Унгария и България от самото начало на допирите между нашите народи до нашето съвремие. Музикалното оформление и композиция бяха на Ференц Киш от известния с интерпретациите си и на български фолклор състав "Визьонтьо". За съжаление това произведение не видя бял свят, поради злободневните въпроси, които поставяше на сцена... та нали бяхме още 1979 година. В един от културните домове на Будапеща участвах в организирането на танцова къща за балкански фолклор. Там се запознах с Никола Паров. Тъй като синът ми ходеше в българската детска градина, се оказа, че е в една група с дъщерята на Лили Зафирова. Това бе и началото на нашата съвместна дейност. Лили разработи няколко стъпки, които успешно заучихме с младежите и ето, че изведнъж през 1982 г. се роди идеята те да премерят сили в националния конкурс "Кой какво може". Бяха много упорити, много напористи и усияха.

Левенте Дели: Няма да забравя, ние бяхме седем души, не можеше да направим четири двойки и трябваше един от нас да не танцува. Разбрахме се някак си. А за името на състава? Трябваше бързо да измислим нещо, нали ще ни дават по телевизията. Щом е свързано с България, щом е български фолклор, трябва да е нещо характерно. Така се роди "Мартеница". Първо спечелихме първия кръг на състезанието. Нямахме много време, ако искаме успешно да продължим. Във втория кръг трябваше да покажем нов

танц. Бяхме се “преселили” да живеем и работил в културния дом “Ладьямъноши”. От сутрин до вечер работехме. И трудът ни се увенча с успех. Започнаха да ни канят, да ни предлагат участия в различни програми лека полека от аматьорски, съставът започна да придобива все по-професионален вид.

Откъде черпите материал за танците? Кои са специалистите хореографи, с които съставът работи? Има ли “Мартеница” предпочитания към някой фолклорен регион на България?

Лили Зафорова: В началото аз давах българските наставления, а Ищван се опитваше да им придаде фин унгарски привкус. След като се понаучиха да танцуват, направиха свой репертоар, който постепенно се разширяваше. На-

мериха професионални хореографи в лицето на Кая и Христо Иванови, които допринесоха изключително за развитието на “Мартеница”. Направиха собствени костюми, обиграха се, от гледна точка на организацията също придобиха рутина. За да успееш са необходими воля, вяра, оптимизъм. Енергията, която Левенте и още двама трима дават на състава, го прави жизнен. Нищо, че в “Мартеница” повечето от танцьорите са с унгарско потекло.

Тук трябва да споменем, че “Мартеница” работи и по отношение на приемствеността. Не случайно се създадоха българските танцови състави “Янтра”, “Зорница”, съставът на децата “Росица”.

Танцовият състав “Зорница” е създаден март 2000 г. от ентусиазирани български жени. Вече имаме много заучени танци, участваме непрекъснато в

прочни на нашите самоуправниения и на фолклорни фестивали. Очакват се гастролни и в България, Чехия. Костюмите сме набавили от България от едноименния танцов състав от София. Публиката ни харесва и това още повече ни окриля и дава вяра. А именно в това е скрита младостта...

Левенте Дели: Работим с различни специалисти: хореографи, танцьори, музиканти. Важен момент в нашето развитие има факта, че осъзнахме значението на съпровождащия оркестър, който създава атрактивния артистичен фон и допълва нашето изпълнение. Трябва да изкажем благодарността си на оркестъра на Никола Паров “Жаратнок”, по-късно на оркестър “Рила”, който и сега е наш съпровождащ оркестър. Специално ще спомена плодотворното ни сътрудничество с Алексей Лесички и Роза Банчева, с българския хореограф Иван Донков, с оркестъра “Пазарджик”, който имаше голям успех на тракийския фестивал през миналата година. Нямаме предпочитания към някой от българските фолклорни региони, винаги се стремим да научим максимално много за дадено място, район, да се влеем във фолклора, обичаите и традициите му. Ние сме амбициозни и се стараем да покажем винаги по нещо ново.

От 1997 г. образувахме дружество и напълно се отделихме от културния дом. Всяка година правим ново производство, заучаваме по един, два нови танца. Ще имаме участие в различни фолклорни фестивали, както в Унгрия, така и в чужбина.

КУЛТУРНИ НОВИНИ

Петер Юхас – Орисан съм на две родини!

Както вече споменахме в миналия брой на вестника от печат излезе новата книга на известния българист, литературен историк, преводач и приятел на България Петер Юхас “Орисан съм на две родини”. По този повод в Съюза на унгарските писатели в Будапеща се състоя представянето на книгата. Залата се оказа малка да побере многото интересувачи се наши сънародници, българисти, писатели, поети, преводачи, общественици между които председателя на СУП Мартон Калас, бившият председател Бела Помогач, председателят на БРС Димитър Цуцуманов, който е и един от издателите на книгата. Тук беше и българският посланик в Унгрия Светлозар Панов.

Артистът Янош Пап прочете извадки от книгата, след което говориха директорът на Българския културен институт Валентин Стоичков, гостът от България поетът Марин Георгиев и съиздател и накрая Петер Юхас.

Една вечер за любовта бе проведена в Българския културен институт с участието на Български Културен Форум, Отец Стефан Мамаков и Българското училище в Будапеща на 10 октомври. Идеята за представлението дадоха Теодор Радевски и Лили Зафирова. Бяха представени творби, посветени на любовта от класически автори и българи, живеещи и творещи в Унгария. Във вечерта взеха участие Д-р Александър Варо, Лили Зафирова, Адриана Пападопулос, Яни (Запрян Брънчев), танцьори от школата на Жофия Бенкьо с танго, самба и чачача. Стихове от Яворов, Лилiev и Ханчев прочетоха Койчо Гънчев и Румяна Иванова от Българското училище. В приятна атмосфера, до чаша шампанско публиката се наслаждаваше на необикновеното представление. (СИ)

Книга за последната българска царска династия

Нашият сънародник Александър Гюров, който вече години наред събира материали и изследва българо-унгарските исторически отношения ни зарадва с нова своя книга – “Две истини няма”. Последната българска царска династия – унгарски иявори и родство.” В книгата, която е издание на Българското републиканско самоуправление, на основата на богат документален материал, авторът проследява историческия път на династията на Кобургите и връзките ѝ с унгарската фамилия Кохари, дава списък на имената на династията, съставя родословното дърво на династията и всичко това илюстрира богато със снимков материал. По повод отпечатването на книгата на 8 ноември предното интересуваша се в Българския културен институт се състоя нейното представяне.

По този повод авторът Александър Гюров е получил следното благодарствено писмо от Симеон Сакскобургготски, министър-председател на България:

Драги Гюров,

Приятно ме изненадахте с тази Ваша втора книга, за която много Ви благодаря. Тя е един наистина ценен труд, разясняващ произхода на българската царска династия, чиято научна издържаност го прави интересен, както за историци, така и за широката читателска публика. Удивен съм от количеството материали, които е трябвало да обработите, част от които при това са били на унгарски език.

Поздравявам Ви за положените усилия и Ви пожелавам още много творчески успехи.

Симеон Сакскобургготски

Възпоменателна изложба на Миклош Мажаров

На 21 октомври в салона на Българския културен институт в Будапещасе откри възпоменателна изложба изложба от творби на нашия сънародник художника Миклош Мажаров, носител на наградата “Мункачи”.

Слово произнесе българският посланик в Унгария Светлозар Панов.

На откриването присъства и съругата на художника д-р Мария Николаева.

Международна художествена изложба

В Българския културен институт в Будапеща, съвместно с Кметството на XII столичен район, на 19 септември беше открита изложба от творби на участниците в VI международен пленер на Кметството. В изложбата участваха и българските художници Николаи Янакиев и Евстати Маринов. Слово произнесе художникът Дьорд Бяющ, ръководител на пленера.

Премиера на “Малко театро”

На 11 септември в салона на Българския културен институт в Будапеща се състоя премиерата на новата постановка на “Малко театро” – “Хамлет, XX век вик срещу насилнето” с участието на Габриела Хаджикостова, която е режисьор на постановката, и Гьорд Орбан.

Дружеството на българите в Унгария срещу българите в Унгария

Броени дни преди крайната дата за подаване на документите за участие в местните избори, насочени за 20 октомври, сред организациите, излъчващи кандидатите се появи и името Дружеството на българите в Унгария. Без на общо събрание да е вземано такова решение и без членовете на дружеството да бъдат информирани. Без и управителният съвет да е взел такова решение и да е бил информиран за това. Само след като вече е сторено злото управителният съвет кротко гласува с "да". А политическа роля на дружеството според устава дори не е позволена (Устав на ДБУ, гл.1, § 1, т.11)... Демократична постъпка. И безкрайно безотговорна и неморална, ако се вгледаме в повечето от предложените имена от дружеството. Около тридесет процента имена на непознати унгарци (но не става дума за сънародници с унгарски имена, или унгарци българисти, защото тях ги познаваме), към шестдесет – непознати български имена, които с нищо не са допринесли за успехите на българската общност в Унгария и около десет – приятели или настоящи сътрудници по стечение на обстоятелствата, но хвала богу – все пак – познати. И много "независими" унгарски имена, започващи с буквата "А" и "Б", насочени от Чепел и ул. "Вагохид" към някои далечни столични райони... А в същото време членове на дружеството, които от години работят за успехите на общността остават настрана, неинформирани и дори отблъснати от тази инициатива. На някои навреме научили стари членове на дружеството препоръки са отказани, както и на някои от членовете на управителния съвет. Интересен е въпросът и кой е преценявал (очевидно тук ще стане дума пак само за две-три лица) кои са подходящите кандидати и "истинските българи" в Унгария, както недообмислено бе оповестено и в пресата. Тук ще си позволя да обърна вниманието на читателя към списъка от интернет. И сега става ясно, кой разединява колонията на един и друг вид българи.

Как да си изтълкуваме антибългарското поведение на Дружеството на бъл-

гарите в Унгария? Първо, вероятно трябва да започнем с неговото днешно ръководство, с двама или трима души, които на своя глава взимат всички решения и не за първи път заблуждават и подвеждат българите в Унгария и унгарската общественост. Очевидно двама-трима ръководители на дружеството имат свои **собствени цели**, които с помощта на грешките в закона за провеждане на избори при малцинствата и, използвайки името на дружеството, могат и да ги постигнат под носа на дремените членове на Дружеството на българите в Унгария. Какво друго може да бъде това, ако не етнобизнес? Второ, това не е първият пример за непазване на уставана дружеството и на пренебрегване на принципа за колективност в ръководството. Дори така се постъпва в последните години почти във всичко – от приемането на новите членове и даването под наем имота на дружеството безотговорно до ред обществени изяви и завеждането на дела в съда срещу други българи... И в следствие на тези "бизнес-избори" сега какви ще бъдат самоуправленията, които ще се създадат? Как ще представляват понататък българските интереси и ще защитават културните ценности и потребности на общността? С келнери? Това е то криворазбраната демокрация... Така нареченото Дружество на българите в Унгария се изправи срещу българите в Унгария. Докъде ще доведе това? Замисля ли се някой?

(ППА – също от Дружеството на българите в Унгария, без препоръка)

ИЗБОРИ, ИЗБОРИ, ИЗБОРИ...

Записки по българските избори
(хроника)

Българинът винаги е имал едно непобедимо качество. Да бъде новатор.

Вероятно, ако би имало съревнование, коя нация в света е най-изобре-

тателна, то несъмнено българската би излязла начело и би се вписала в книгата на рекордите "Гинес".

Ние, българите, където и да се намираме на земното кълбо, дори и в най-затънтената му точка, ще се отличим, ще се докараме само и само да сме по-различни. От кого ли? Ами, даже и от самите себе си. Все ще гледаме да се самонадминем, да се самонадскочим, да не говорим, за злорадството, което ни изпълва щом надлъжем, преметнем някой друг.

Имам чувството, че някои индивиди направо изпадат в екстаз и изпитват върховно удоволствие да сторят зло, сякаш отрицателната енергия ги пренапомпва и те са готови за нови и нови злощастия.

Но нека започна отначало...

...В лето 2002 се проведеха третите от зарята на демокрацията в Източното полукълбо избори за малцинствени органи. Един много важен и демократичен момент в най-новата история на Европа.

Българите, като признато малцинство също решиха да премерят сили. Ама май се попресилиха напоследък. Не само по броя на инициативите за местни самоуправления (30 на брой, малко множо, имайки предвид официалните данни от преброяването), но и по броя на кандидат депутатите. Остави се, ами нали обичаме да си правим едни други сечено, някои, заслепени от своето липутско величие позабравиха или не, че това не ще да са да унгаро-циганско-гръцки и тем подобни сборища...

Дружеството на българите в Унгария, не в самото начало на тридесетдневния регистрационен период, а девет дни преди края му, се регистрира в Централната избирателна комисия, за да може да дава препоръки на кандидатите за представители на българското малцинство по места.

Браво, викам си, по-добре късно, отколкото никога. И аз, барабар Петко с мъжете, реших да се кандидатирам, да се препоръчам за български представител в един район на столицата. Добре че още не си бях подала документите. Обаждам се на изпълнителния председател (поне на книга) с живия интерес, как бих могла да се сдобия с желаната бумага на най-старата българска гражданска организация в Унгария. Задавам му аз моя въпрос, а той хъ-ка-та, мъ-ка-та, туй-онуй, вика, не зависи от него, само

председателят може да подпише. И ме праща (за зелен хайвер) при председателя. Обаждам му се, казвам си своето, а той хъ-ка-та, мъ-ка-та, туй-онуй, вика, то не е така лесно. Защо, му казвам? Видях в интернет изписано до имената на много хора (и то и с унгарски имена!), че са препоръчани от дружеството. Защо не може то да ми стане гарант и на мен? Нима аз не отговарям по нещо на изискванията? Ами, казва ми този председател, то тези, дето са получили, са все такива, дето се въртят около дружеството и не са случайни.

Че аз да не съм намерена на улицата, бре? И аз не съм от случайните. Даже говоря български, имам и българско име, и авторитет в района, искат да ми издигат кандидатурата и самостоятелно, ама аз без препоръка не ща, я. Не може, отсича той. Вече ги раздадохме. Само по пет за район. Затворихме дюкяна. Който взел взел. Кога ли пък разбраха тия, дето са получили? При това и знайни и незнайни, ама все баш заслужили. Или сигурно както при социализма в България, когато от ранни зори се редяхме на опашка за кисело мляко или правехме списъци пред магазина за телевизори с японски кинескоп, така са стояли и чакали да отворят канцеларията на дружеството, та да вземат овреме тая пущина препоръката. Ама на този председател явно тези сравнения са му неясни, тъй като винаги си е живял в Унгария и сигурно по-добре може да си прецени кой става и кой не става за препоръчан уж от дружеството. А иначе той като едноличен търговец подписва документа. Верно, веднъж, два пъти дава и на подгласника си да подпише, но само за много вътрешни хора. Нейсе, викам си. Щом не ставам, здраве да е. Но взех кардинално решение. Ще си сменя жилището, ще се преместя някъде в близост до културния дом. Хем да ми е близко за някое мероприятие, хем да се навъртам около дружеството. Нали това е критерият. И ще ви кажа, че ще го сторя още след изборите. Да съм си аз навреме и да сколасам в първата петница на облагодетелстваните с препоръки, все пак нали след четири години пак ще ни трябва. Защото то неслучайни хора много, може и задръстване да стане. И ако ме слушате, един съвет от мен: побързайте и вие да сторите същото.

Само внимавайте на входа да не ви цапне табелка:

“Влизането за случайни хора забрането.

PRIVATE!”

Т. К.

БЛАГОДАРСТВЕНА НОТА

Деца, родителите и персонала на детската градина към БУСЕУ "Хр.Ботев" – Будапеща изразяват голямата си благодарност към Самоуправлението на девети район за направеното дарение от играчки.

Благодарим за радостта, която ни доставихте, за грейналите детски усмивки, за пламъчетата в детските очи.

Като оставаме с убеждението, че голям е оня човек, който живее с мисълта за малкото дете Ви желаем много, много добри дела.

Красимира Митева
детска учителка

Правните консултации ще се проведат на **11 и 25 ноември 2002 година** от 15.00 ч. в седалището на Българското републиканско самоуправление. (1093 Budapest, Lónyay u. 41.)

Фирма "ГРУП" съобщава на своите пътници, желаещи да пътуват по маршрутите Будапеща – София – Будапеща, че автобусите тръгват от трета стоянка на новата автогара "Неплигет". От Будапеща: вторник, сряда, петък и събота в 17.00 ч.

От София: понеделник, вторник, четвъртък и петък в 16.30 ч от паркинга при Централна гара – София.

Информация и продажба на билети:

тел.: 269-42-46 и 06-30-416-84-34

Илия Караулиев

Български културен институт: Будапеща – VI район, бул. "Андраси" 14.

Представителството на авиокомпания "БАЛКАН" Ви информира, че от 22 април 2002 г. се възобновяват съвместните полети по линията Будапеща-София-Будапеща. Със съвременните самолети на "МАЛЕВ" нашата авиокомпания Ви предлага

всеки ден полети до София с продължение до Варна и други дестинации.

За информация, резервации и продажба на билети авиокомпания "БАЛКАН" е неизменно на Вашите услуги на телефон: 317-1818 и 06-309-505-102.

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И СТОЛИЧНОТО БЪЛГАРСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Български вестник ISSN 1416-3098. Bolgár Hírlap. Megjelenik havonta a Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért Közalapítvány, a helyi bolgár önkormányzatok támogatásával. Излиза всеки последен ден от месеца без юли и август. Отговорен издател: Димитър Цуцуманов. Редакция: Татяна Кръстева, Петър Петров, Моника Тютюнкова. Адрес на редакцията: Szerkesztőség: 1093 Budapest, Lónyay u. 41. Tel.: 216-4210. E-mail: bolgonk@bul.hu. Felelős kiadó: Czuczumanov Dimiter. Szerkesztőség: Kraszteva Tatjana, Petrov Péter, Tyutyunkov Monika. Печатница/Nyomda: PUBLICITAS. Цена/Ára: 50,- Ft. Публикуваните материали изразяват мненията на техните автори. Материали и снимки не се пазят и не се връщат! Всеки брой приключва на 15-то число от месеца.

СРЕДНОВЕКОВНАТА БЪЛГАРСКА ИКОНА

Златният век на българската култура и изкуство продължил до 1018 г., когато Византия завладяла България. Държавата и църквата загубили своята самостоятелност. Но въпреки, че чуждите завоеватели не насърчавали нито изкуствата нито архитектурата, живописната и строителна традиция продължавала да се развива. От края на X и XI в., има запазени някои икони и най-вече стенописи като тези в църквата "св. София" в Охрид, църквите "св. Врачи" в Костур, във Водоча, Струмишко и др., а от времето на византийското робство от XI и XII в. – стенописите в Бачковската костница, църквата в Нерезидо Скопие и др.

В 1186 г. българският народ отхвърля чуждото иго с успешното въстание на братята Асен и Петър. За голямата роля на иконата в духовния, та даже и в политическия живот, говори и фактът, че началото на въстанието е свързано с чудотворната икона на св. Димитър, която уж по тайнствен начин напуснала Солун и пристигнала в Търново. За съществуването на икони по това време сведения намираме в един запазен типик (църковен устав) на Бачковския манастир, в който се изброяват различни дървени, мраморни и керамични икони.

Сега столица на Второто българско царство става Търново, където се съсредоточва духовният живот на държавата и се оформя и развива самостоятелна книжовна и живописна школа. В много български църкви и манастири се създават забележителни стенописи и икони. Смятало се е, че една хубава икона е най-подходящ подарък, който един цар или болярин е могъл да направи. Такъв е случаят напр. с иконата "Христос – неръкотворен образ" или "Убрус" от началото на XIII в., изработена вероятно в Търново, която била изпратена в Рим като подарък, а в 1249 г. – във Франция, където и досега се пази в катедралата на гр. Лан.

Развитието на българската иконопис от времето на Второто българско царство върви успоредно с това на балканското изкуство, чийто отличителни белези продължават да са обобщени в един унифициран стил, определен от канона – строги пропорции и типаж на образа, лаконизъм, тържественост на композицията, виртуозна линия, плоскостен маниер, характерен колорит. След XII в. иконите вече се правят изключително от дърво, рисуват се върху златна основа и в болшинството си са анонимни творби. Такива са мозаичната икона "Богородица Пътеводителка (Одигитрия)" от с. Ерегли (древната Хераклея Понтийска) от XIII в., иконите "Богородица Умиление" (Елеуса), "св. Никола с жития" и "Христос Вседържител (Пантократор)" всички от XII-XIII в. от Несебър.

През XIV в. българската средновековна икона достига своя най-голям разцвет. Тя най-общо следва каноните на византийската живопис и оформилният се нов палеологовски ренесансов стил, но веднага трябва да отбележим, че в голяма степен тя е пречупена през погледа и разбиранията на българския иконописец, което им придава специфично българско своеобразие – по-силен стремеж към експресивност и индивидуализиране на образа, омекотяване на колорита с по-топли тонове, но без да загуби своята яркост, търсене на по-смели цветови съчетания, по-дълбок драматизъм в жестовете, виртуозно използване на линията, украсяване на

одеждите с цветни орнаменти и пр. Като негови забележителни центрове се оформят преди всичко столицата Търново, Несебър, Созопол, Охрид, Пловдив, София, Рилският манастир и др. Средновековните български икони в болшинството си имат големи размери. Надписите върху тях са предимно на гръцки език, но това е едно механично копиране, срещашо се както при по-ранните, така и при по-късните български икони. Споменатата икона от катедралата в гр. Лан, иконите "св. Иван Рилски" и "св. Арсений" от Рилския манастир от XIV в. и др. имат български надписи.

Една от най-забележителните икони и то не само в българската, но и в цялата православна живопис, е двустранната икона "Богородица Убежище (Катафиги) и Йоан Богослов" подарена на Погановския манастир през 1393 г. от императрица Елена, съпруга на император Мануил II Палеолог (1391–1425) и дъщеря на кюстендилския деспот Константин Деян, който е построил манастирската църква в с. Поганово, но не можал да я изпише понеже загинал в 1395 г. (От другата страна на иконата е изобразена сцената "Видението на пророк Йезикил и Авакум или още "Чудото в Латом") Това е наистина една уникална икона, (виж снимката!) изпълнена с виртуозна техника и тънкост на рисуването, излъчваща неподправена изисканост, някаква тайствена красота, благородство и достойнство, напомнящи ни английското изкуство, носителка на "характерните хуманистични черти на палеологовския зрял ренесанс, присъщ и на българското изкуство от онази епоха."

Иконите на св. Иван Рилски и на св. Арсений от Рилския манастир, първата от началото, а втората от края на XIV в. са украсявали старата Хрельова църква, строена в 1335 г. Лицето на рилския светец е изкусно портретирано с голяма изразност и индивидуалност, наподобяващо това от Боянската църква, което явно показва ръката на майстор от Търновската школа, докато образът на св. Арсений, със своята линейност и схематичност, ни отвежда при творбите на югозападната българска живописна школа, носителка на по-народностни черти на средновековната ни живопис.

Изкуството на българската средновековна икона, със своите характерни особености и самобитност, със своята жизненост и хуманизъм се нарежда на видно място в историята на световната църковна живопис.

Петър Петров